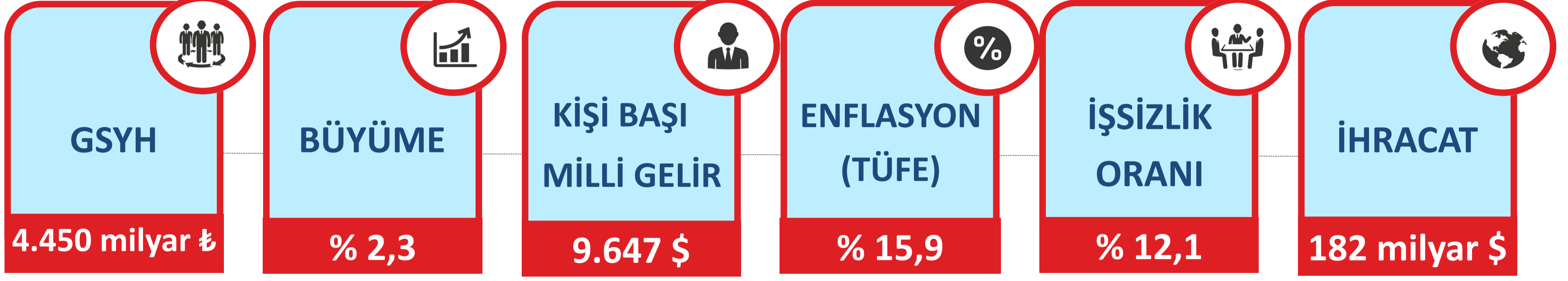

Bütçe Nedir ? Bütçe, harcamalar ile gelirlerin geleceğe yönelik tahminlerini gösteren ve gerek giderlerin yapılması gerekse gelirlerin toplanmasına ilişkin hükümleri düzenleyen belgedir.

2019'da Ekonomi

2019'da Bütçe

2019 yılı bütçesi, ekonomide dengelenmeyi, disiplini ve değişimi esas alan bir bütçedir.

2019 yılı Bütçesi, ekonomide dengelenmenin ve bütçe disiplininin sağlanması, orta vadede sürdürülebilir büyüme ve adaletli paylaşımaya yönelik ekonomik değişimin gerçekleştirilmesi, büyüme potansiyelinin ve istihdamın artırılması, mali disiplinin sürdürülmesi, kamu dengelerinin iyileştirilmesi, maliye politikasının sürdürülebilirliğinin gözetilmesi ve kamu maliyesi alanında elde edilen kazanımların gelecek dönemde de korunması amacını taşımaktadır.

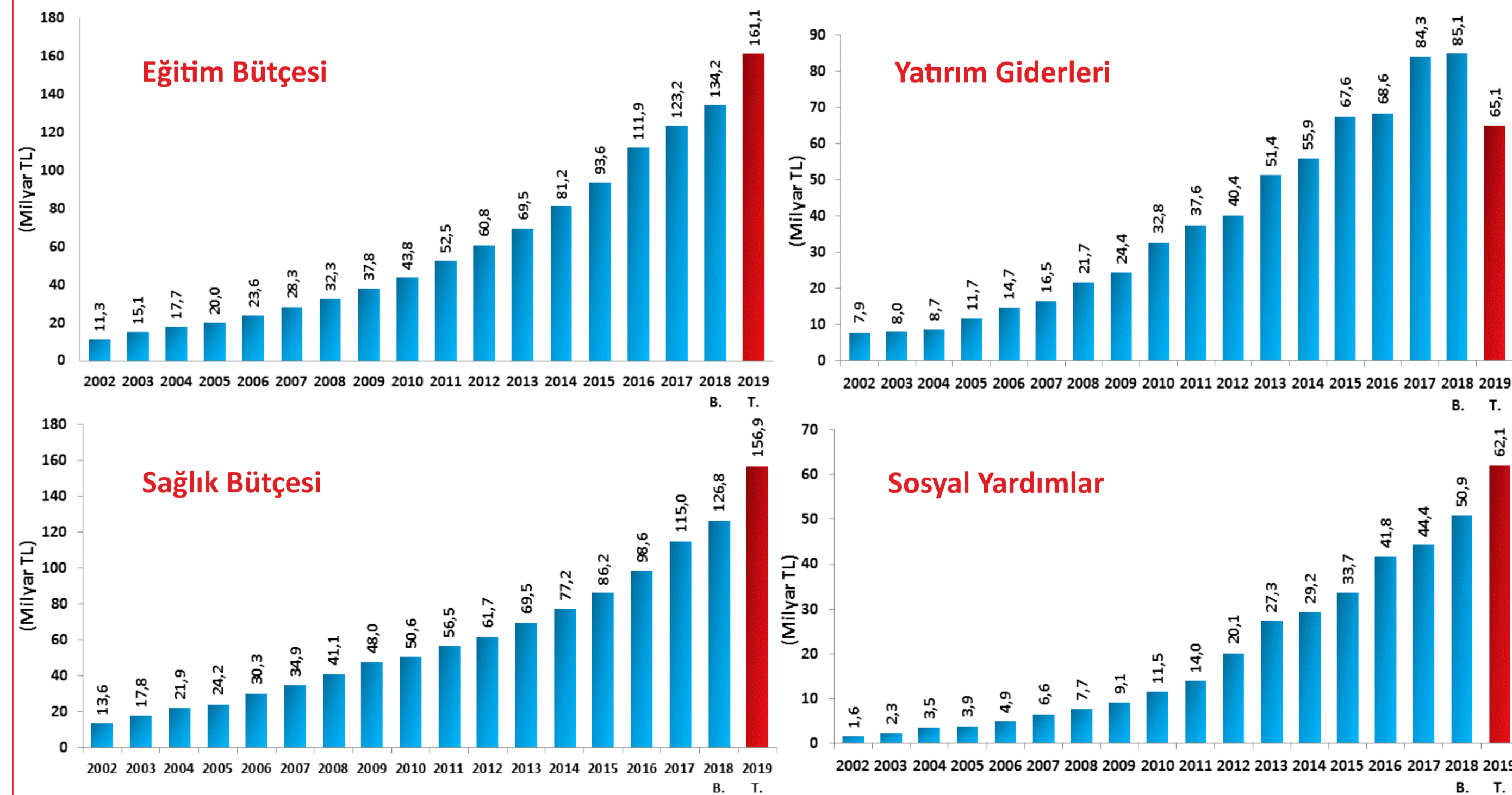
Makroekonomik hedefleri destekleyecek ve sürdürülebilir kılacak nitelikli insan gücü ve güçlü toplum hedefiyle ilgili proje ve programlar uygulamaya konulacaktır. Kamuda kaynakların verimli kullanılması, maliyetlerin ve harcamaların azaltılması, gelirlerin kalitesinin artırılması suretiyle kamu maliyesinde kalıcı iyileştirmeler sağlanacaktır.

Vatandaşlarımıza yönelik kamu hizmetlerine ayrılan kaynaklar artırılıyor.

2002 yılında bütçenin yüzde 43,2'si doğrudan faiz harcamalarına giderken bu oranın 2019 yılında yüzde 12,2 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2002 yılında toplanan her 100 TL verginin 86 TL'si faize giderken 2019 yılında toplanacak her 100 TL'lik verginin sadece 16 TL'si faize gidecektir.

2019 yılı bütçesinin temel özelliği tasarruf bütçesi olmasıdır.

Bu dönemde maliye politikasının temel hedefi merkezi yönetim bütçesi kapsamındaki mal ve hizmet, sermaye, cari transfer ve faiz giderlerinin azaltılması ve gelirlerin artırılmasıdır. Gider kalemlerinde tasarruf yapılırken, memurun, işçinin, emeklinin, kamu çalışanlarının hakları korunmuştur.

SAYFA 2

SAYFA 3

SAYFA 4

EĞİTİM

2019 yılı bütçesinde en büyük pay
161,1 milyar TL ile yine eğitimin

SAĞLIK

Vatandaşa sunulan sağlık hizmetinin kalitesi artırılarak her bir vatandaş için ulaşılabilir olması hedeflenmektedir.

- Eğitime ayrılan kaynak, 2019 yılında 161,1 milyar TL'ye çıkarılmıştır. Böylelikle bütçe giderlerinin yaklaşık yüzde 17'si tek başına eğitime ayrılmaktadır.
- Eğitim harcamalarımız içerisinde öğrencilere, öğretmenlere ve eğitim ortamına yönelik önemli programlar hayata geçirilmiştir.
- 2 milyon öğrencinin faydalanacağı burs ve öğrenim kredisi için 11,4 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- 1 milyon 366 bin öğrencinin faydalanacağı taşınmaz eğitim ve yemek yardımı programına 4,2 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.

- Pansiyonlarda barınan 349 bin öğrenciye barınma desteği olarak 1,2 milyar TL ödenek ayrılmaktadır.
- 18 milyon öğrenci bu yıl eğitimlerine başlarken ders kitaplarına ücretsiz bir şekilde erişmiştir. Bu hizmeti gerçekleştirmek üzere 2019 yılı bütçesinden 1,4 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- Öğrencilerin ihtiyaç duyduğu takviye eğitim Devlet tarafından sağlanmaya başlanmıştır; bu çerçevede 2019 yılı bütçesinden 1,7 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- 412 bin engellinin faydalanacağı eğitim programları için 2019 yılı bütçesinden yaklaşık 3,4 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.

- Yükseköğretime bütçeden her sene artan ölçüde kaynak ayrılmaktadır. Yükseköğretime merkezi yönetim bütçesinden ayrılan kaynak 2002 yılı bütçesine göre 13 kat artışla 3,6 milyar TL' den 2019 yılında 47,2 milyar TL'ye çıkarılmaktadır. Böylece 2002 yılında merkezi yönetim bütçesinden yükseköğretime ayrılan pay yüzde 3 olarak gerçekleşmişken, bu oran 2019 yılında yüzde 5'e yükseltilmiştir.
- Yükseköğretim öğrencilerine verilen burs ve kredi tutarı 2019 yılında 470 TL' den 500 TL'ye çıkarılmıştır.

- Özel okullara devam eden 310 bin öğrenciye eğitim ve öğretim desteği yapılması amacıyla 1,6 milyar TL kaynak ayrılmıştır.
- 2 milyon 100 bin üniversite öğrencisi harç ödemediği üniversite eğitimlerine devam etmektedir. Bu öğrenciler adına 552 milyon TL kaynak Devlet bütçesinden üniversitelere aktarılacaktır.

SOSYAL YARDIMLAR

Sosyal yardım harcamaları için 2019 yılı bütçesinden 62,1 milyar TL kaynak ayrılmıştır.

- Ekonomik büyüme sayesinde elde edilen refah artışı, sosyal yardım programları aracılığıyla toplumun tüm kesimlerine ulaştırılmaktadır. Sosyal yardımlar alanında reform olarak nitelendirilebilecek birçok yeni uygulama hayata geçirilmiş, sosyal yardım programları çeşitlendirilmiştir. Bu kapsamda 2019 yılı bütçesinden sosyal harcamalar için ayrılan kaynak miktarı 62,1 milyar TL'ye çıkarılmaktadır.

2019 yılında;

- Ödeme gücü olmayan vatandaşlara sağlık giderlerini karşılamak amacıyla 10,5 milyar TL ödenek öngörülmektedir.
- Engelli vatandaşlara evde bakımına destek amacıyla 8,5 milyar TL ödenek öngörülmektedir.
- Kadın konuklarında şiddet mağduru kadınlara barınma hizmeti, psikososyal destek, il avukatları ve barolar tarafından hukuki destek, 0-6 yaş arası çocuklarına kreş imkanı sağlanmakta ve aylık net asgari ücret tutarının yarısına kadar harçlık verilmektedir. Şiddet mağduru kadınlara sağlanan barınma imkânı için 3,4 milyon TL; çocukları için sağlanan kreş hizmeti için 1,6 milyon TL ödenek öngörülmektedir.
- Korunmaya muhtaç çocukların korunmalarını gerektiren süre içerisinde aile ortamında yetiştirilmeleri amacıyla yürütülen koruyucu aile hizmetleri kapsamında koruyucu ailelere yapılacak ödemeler için 2019 yılında 132 milyon TL ödenek öngörülmektedir.
- 65 yaş üstü yaşlıların, bakıma ihtiyacı olan engelli vatandaşların ve bu vatandaşların yakınlarına bağlanan aylıklar kapsamında 9,9 milyar TL, ekonomik yoksunluk içinde olan çocuk ve gençlerin ailelerinin yanında yetişmelerine imkan sağlayan sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için 1,3 milyar TL ödenek öngörülmektedir.

- Çocukların her türlü ihmal ve istismardan korunarak sağlıklı gelişimini temin etmek üzere hizmet veren Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kuruluşların giderleri için 960 milyon TL ödenek öngörülmüştür. Ev tipi kuruluşlarda bakım hizmetinin verildiği Çocuk Evlerinin giderleri için 427 milyon TL ödenek ayrılmaktadır.

- Doğum yardımı için yaklaşık 606 milyon TL kaynak ayrılmaktadır. Bu kapsamda birinci çocuk için 300 TL, ikinci çocuk için 400 TL, üçüncü ve sonraki çocuklar için 600 TL ödeme yapılmaktadır.
- Gebe kadınların doğumlarını hastanede gerçekleştirmeleri ve düzenli olarak doktor kontrolüne gitmeleri şartıyla verilen Şartlı Sağlık Yardımı gebelik yardımları kapsamında doğumun hastanede yapılması halinde bir kereye mahsus 75 TL, düzenli muayenelerin yapılması halinde doğumdan önce aylık 35 TL, doğumdan sonra iki kereye mahsus 35 TL ödeme yapılmaktadır. Ayrıca, Şartlı Sağlık Yardımı kapsamında ailelere 0-6 yaş arası çocuklarını düzenli olarak sağlık kontrollerine götürmeleri şartıyla çocuk başına aylık 30 TL ödeme yapılmaktadır.

- 2019 yılında bütçemizden sağlığa yaklaşık 156,9 milyar TL kaynak ayrılmaktadır. 2002 yılında yüzde 11,3 olan sağlık harcamalarının bütçe içerisindeki payı 2019 yılında yüzde 16,3'e çıkarılmaktadır.

- Kamu-Özel İşbirliği modeli ile başlatılan şehir hastaneleri projeleri kapsamında Yozgat, Mersin, Isparta, Adana, Kayseri ve Elazığ şehir hastaneleri hizmete açılmıştır. 2018 yıl sonuna kadar Bilkent, Eskişehir ve Manisa şehir hastaneleri açılacaktır. 2019 yılında da Bursa ve Etlik şehir hastanelerinin açılması planlanmaktadır.

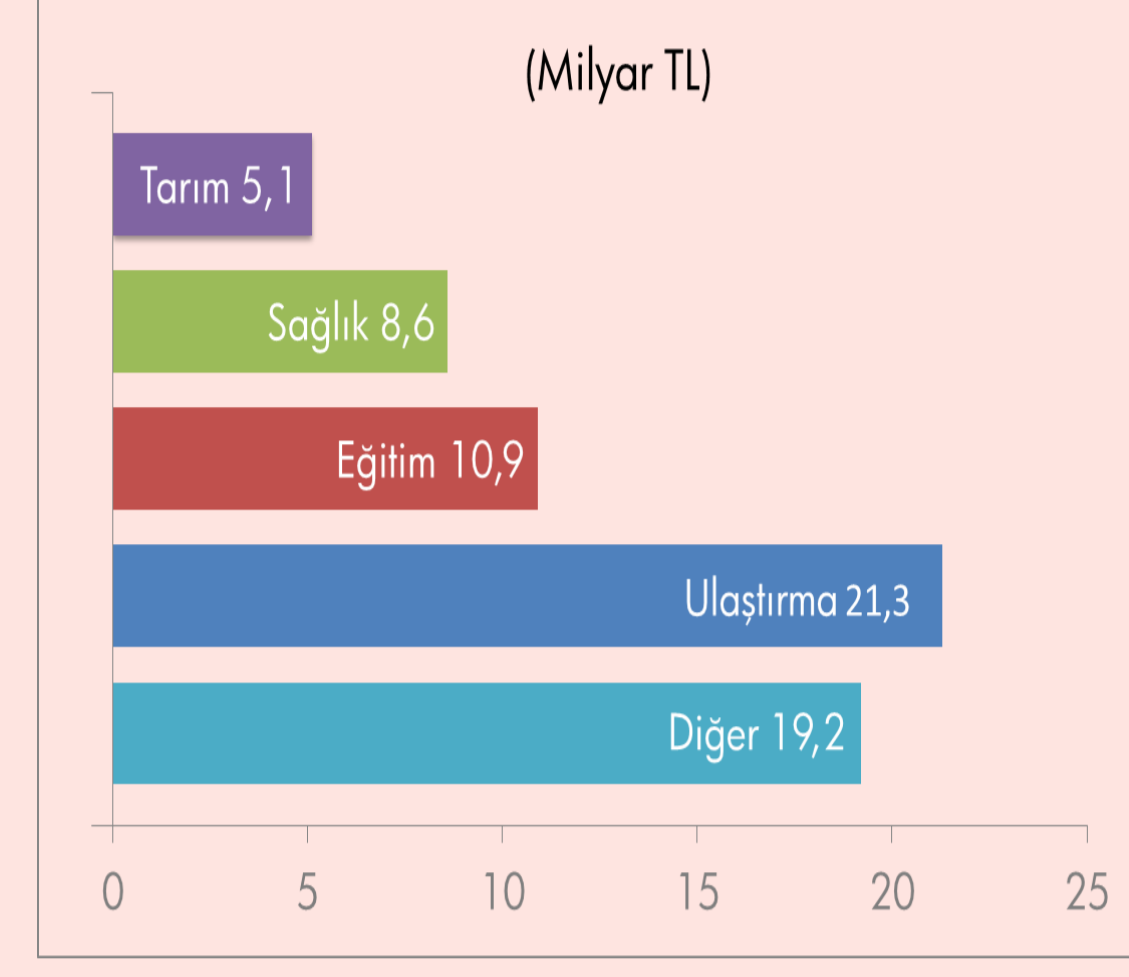
- Evde sağlık hizmetleri kapsamında yatağa bağımlı hastaların evde yapılabilecek tıbbi bakım ve rehabilitasyonlarının ev ortamında gerçekleştirilmesine devam edilmektedir.

- Koruyucu sağlık hizmetleri çerçevesinde toplum sağlığına yönelik aşılama faaliyetlerinin kapsamı 7 kalemden 13 kaleme çıkarılmıştır. Aşı faaliyetlerine 2019 yılında 1 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.

YATIRIMLAR

- 2019 yılında özel sektörün yenilikçi ve üretken yatırımlarını destekleyecek altyapı yatırımlarına kaynak ayrılmasına devam edilecektir. Tasarruf yapılması amacıyla, doygunluk noktasına ulaşan altyapı yatırımlarına ayrılan ödenekler azaltılmıştır.
- 2019 yılında bütçeden yatırımlara 65,1 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.

- Kamu yatırımları içerisinde en yüksek pay, 21,3 milyar TL ile ulaştırma sektörüne ayrılmaktadır.

Bu çerçevede;

- Eğitim alanındaki yatırımlar için 10,9 milyar TL,
- Sağlık sektöründeki yatırımlar için 8,6 milyar TL,
- Tarım sektöründeki yatırımlar için 5,1 milyar TL, kaynak tahsis edilmektedir.

Yerel Yönetimlere Kaynak Aktarılmaktadır

- Kamu hizmetlerinin sunumunda merkezden yürütülen birçok hizmetin mahallinde daha etkin ve verimli sunulması sağlanmakta, yerel yönetimlere bütçeden ayrılan kaynak miktarı artırılmaktadır. Bu kapsamda büyükşehir ve diğer belediyeler ile il özel idarelerine ayrılan kaynak yüzde 28,4 artırılarak 93,6 milyar TL'ye ulaşacaktır.

Bölgesel ve Kırsal Kalkınma

- Köylerin altyapısını güçlendirmek amacıyla oluşturulan KÖYDES projesi için 1,5 milyar TL,
- Belediyelerin su ve kanalizasyon altyapılarını güçlendirmek amacıyla oluşturulan SUKAP projesi için 837 milyon TL,
- Bölgesel kalkınmada önemli bir rol üstlenen kalkınma ajanslarına 332 milyon TL, sosyal amaçlı yerel projelere destek olmak amacıyla geliştirilen SODES projesine ise 166 milyon TL, kaynak ayrılmaktadır.

AR-GE

Ülkemizin sanayi yapısını yüksek teknoloji içeren ürünleri üreten bir yapıya dönüştürmek ekonomi politikamızın en önemli önceliklerindedir. Bu kapsamda rekabet gücünün artırılması ve küresel değer zincirinden daha fazla pay alınmasına yönelik Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin özel sektör öncülüğünde artırılarak katma değere dönüştürülmesi ve bu sayede yeniliğe dayalı bir ekosistem oluşturulması temel hedeflerimiz arasındadır. Bu hedefi gerçekleştirmek için merkezi yönetim bütçesinden bir yandan kamu Ar-Ge harcamalarına kaynak ayrılırken diğer taraftan özel sektör Ar-Ge yatırımları için önemli teşvik ve destekler sağlanmaktadır.

REEL SEKTÖR

- Son iki yıl içinde önemli ölçüde artırılan reel sektör desteklerine 2019 yılında da devam edilerek özel sektör aracılığıyla büyüme stratejisi sürdürülmektedir. Bu kapsamda reel kesim destekleri için bütçeden 32,8 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- İstihdamın desteklenmesi kapsamında reel sektör destekleri içinde en büyük pay sosyal güvenlik işveren prim desteklerine verilmektedir. Bu çerçevede 2019 yılında işletmeler tarafından sosyal güvenlik kurumuna ödenmesi gereken 15,3 milyar TL tutarındaki işveren prim merkezi yönetim bütçesinden karşılanacaktır.
- İhracatçının rekabet gücünü artırmak amacıyla ihracat destekleri 3,7 milyar TL'ye çıkarılmaktadır. 2018 yılı Ekim ayı itibarıyla ihracat desteklerinden yararlanan ihracatçı sayısı 17.515'e ulaşmıştır.
- Genç girişimcilerin desteklenmesi ve kurdukları işletmelerin markalaşması, kurumsallaşması, Ar-Ge faaliyetlerinin geliştirilmesi, üretim kapasitelerinin artırılması amacıyla KOSGEB bütçesine ayrılan kaynak geçen yıla göre yüzde 9,4 oranında artırılarak, 1,9 milyar TL'ye çıkarılmaktadır.
- Reel sektörün en önemli ihtiyaçlarından birisi olan finansmana ucuz maliyetle erişimin sağlanması için çalışmalar yapılmaya devam edilmektedir. Bu kapsamda esnafın finansmana erişimini sağlamak ve finansman maliyetlerini düşürmek en önemli önceliklerden biri olmaya devam etmektedir.

BES

- Yurtiçi tasarrufların artırılması yoluyla sürdürülebilir yüksek büyümenin sağlanması hedeflenmektedir.
- 2019 yılında Bireysel Emeklilik Sistemi kapsamında Devlet katkısı tutarı için bütçeden 4,1 milyar TL kaynak ayrılmaktadır. 2019 yılı sonunda bütçeden karşılanan toplam Devlet katkısı tutarı 19,4 milyar TL'ye ulaşmış olacaktır.
- Bireysel emeklilik sistemindeki katılımcı sayısı 2018 yılı Eylül ayı itibarıyla 6,9 milyon kişiye, birikmiş fon tutarı ise Devlet katkısı dahil 86,9 milyar TL'ye ulaşmıştır.
- 2017 yılında yürürlüğe konulan otomatik katılım sistemi ile bireysel emekliliğin kapsamının genişletilmesi sağlanmıştır. Bu kapsamda 2018 yılı Eylül ayı itibarıyla otomatik katılım sistemindeki katılımcı sayısı 5 milyon kişiye, biriken fon tutarı ise 3,8 milyar TL'ye ulaşmıştır.

TARIM

- 2019 yılında Merkezi Yönetim Bütçesinden tarıma ayrılan kaynak 26,5 milyar TL'ye çıkarılmaktadır.

Bu kapsamda;

- Tarımsal destek programları için 16,1 milyar TL,
- Tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri için 5,3 milyar TL,
- Tarım sektörü yatırım ödenekleri için 5,1 milyar TL, kaynak ayrılmaktadır.

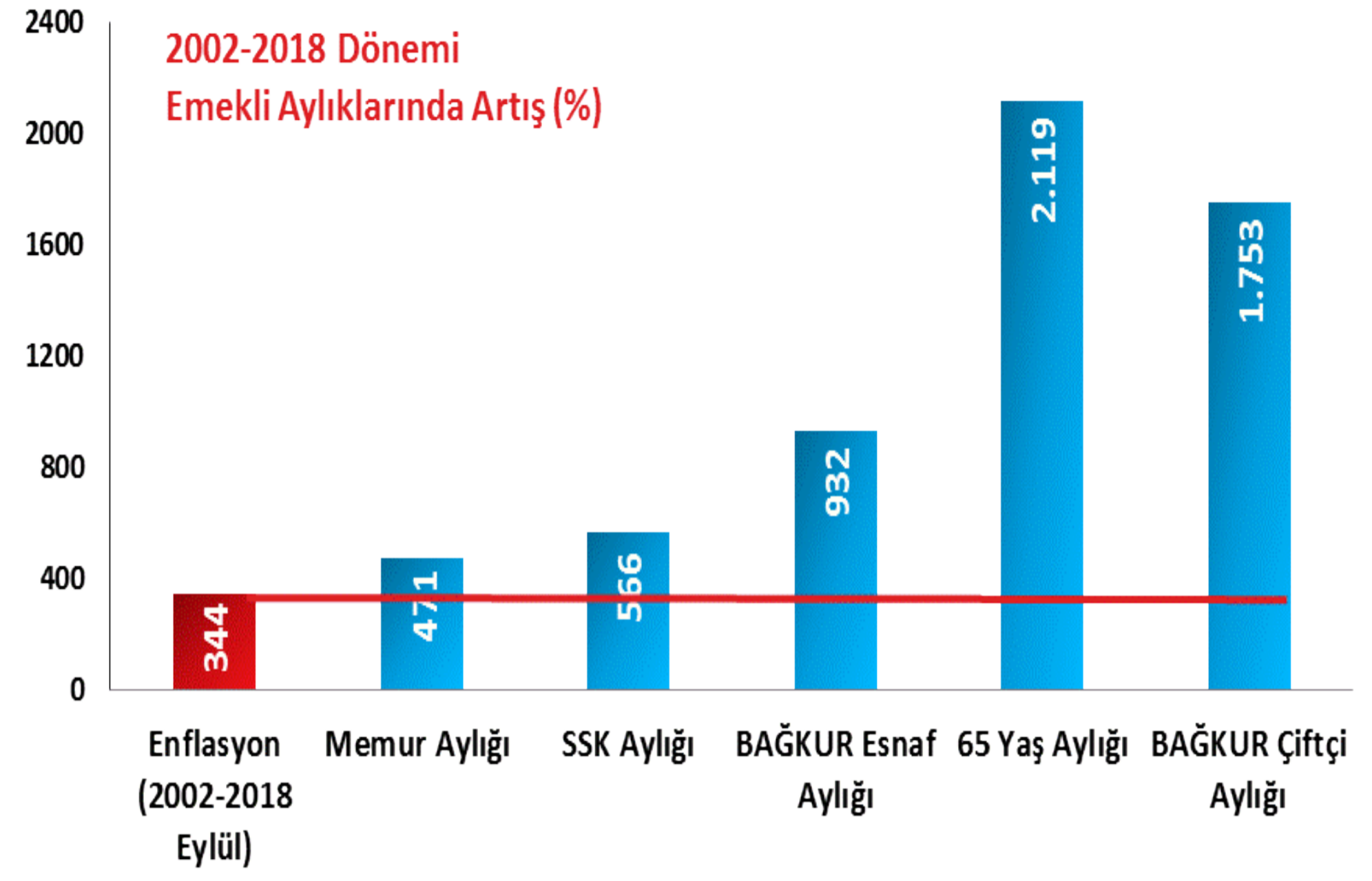
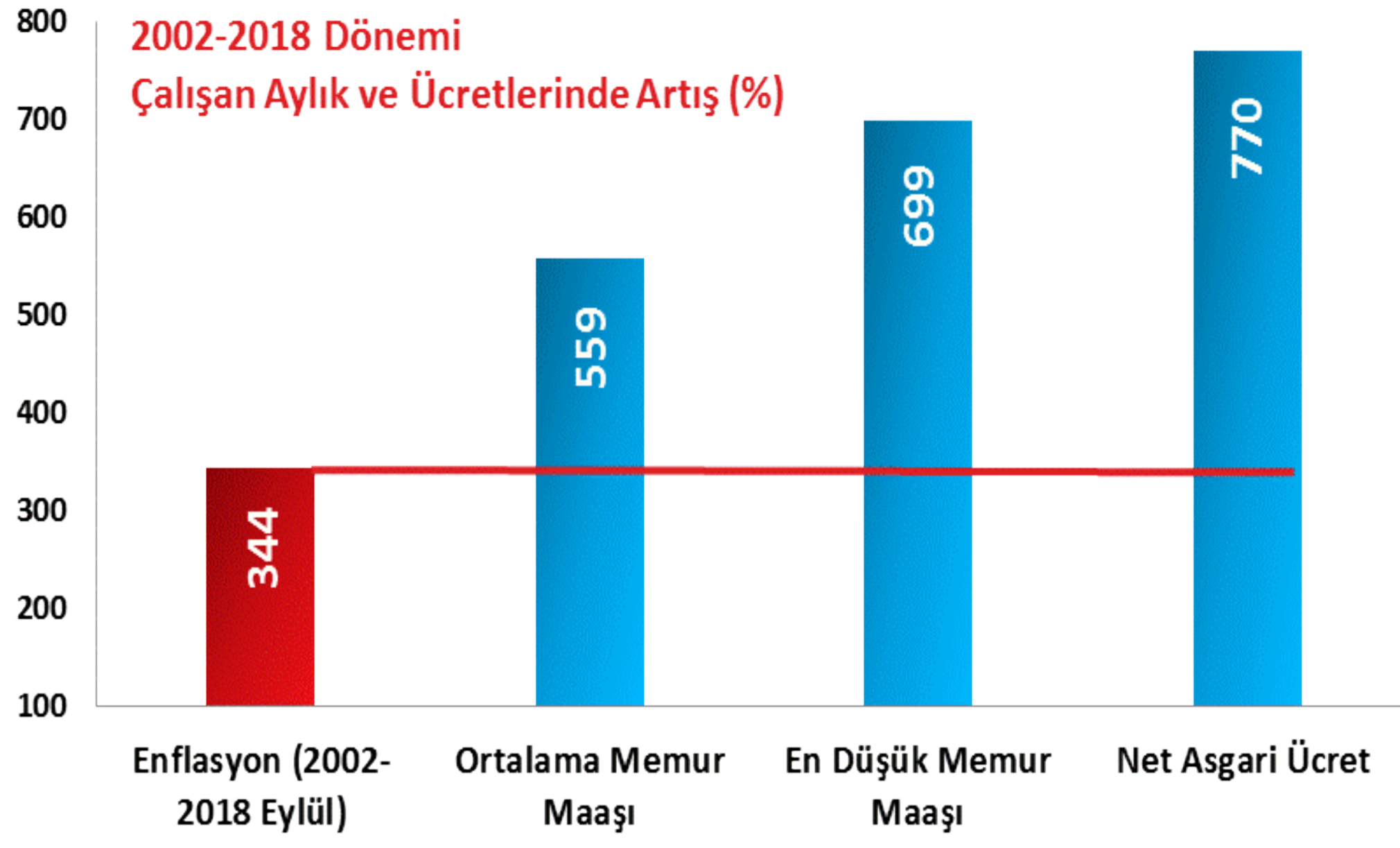
Tarıma Ayrılan Kaynaklar

	2019 Yılı (Milyar TL)
Tarımsal Destek Programları	16,1
Tarımsal Kredi Sübvansiyonu, Müdahale Alımları, İhracat ve Tarımsal KİT'lerin Finansmanı	5,3
Yatırımlar	5,1
Tarıma Ayrılan Kaynaklar Toplamı	26,5

- Tarımsal destek programları için ayrılan kaynak 2018 yılı ödeneklerine göre yüzde 10,7 oranında artırılarak 16,1 milyar TL'ye çıkarılmaktadır.

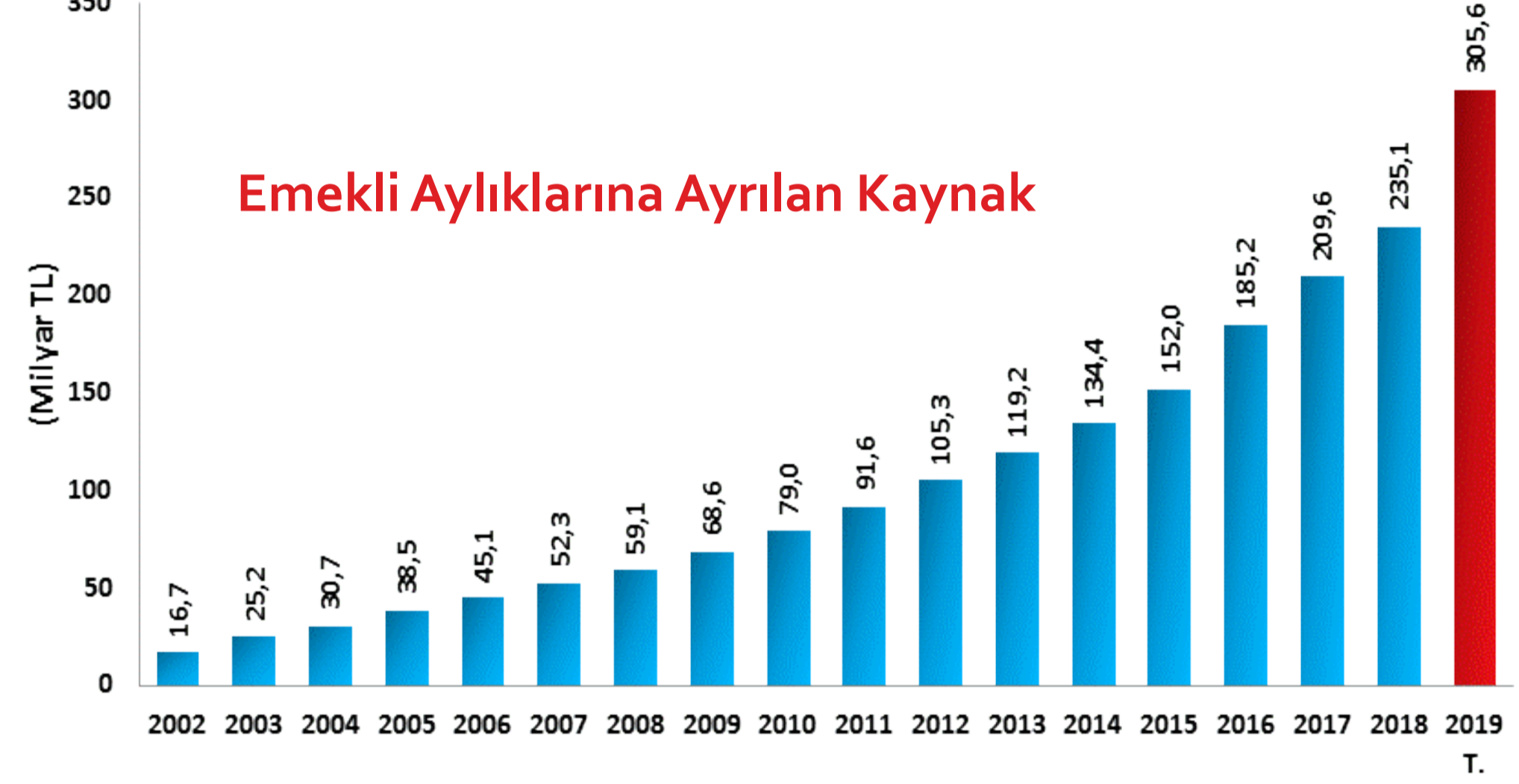
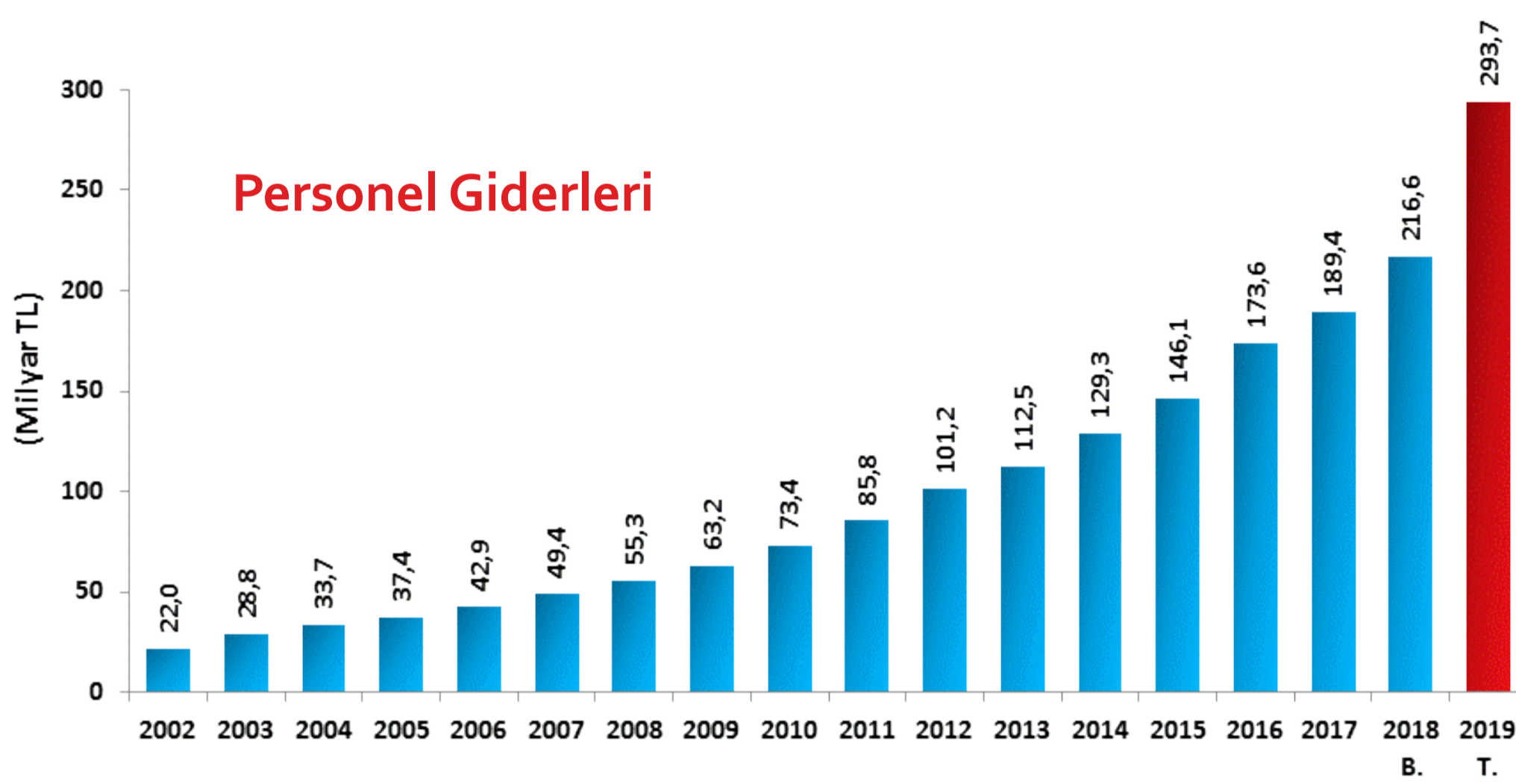

- Fındık üreticilerine dekar başına 170 TL üzerinden destekleme ödemesi yapılmasına devam edilecektir.
- Yem bitkileri ekimi yapan üreticilere dekar başına 40 TL ila 100 TL arasında destekleme ödemesi yapılacaktır.
- 2019 yılında mazot desteği olarak çiftçiler tarafından kullanılan mazotun maliyetinin yarısı karşılanmaya devam edilecektir.
- Tarım işletmeleri için Ziraat Bankası aracılığıyla tarımsal kredilere verilen faiz destek tutarı yüzde 28 artırılarak 3,4 milyar TL'ye çıkarılmaktadır.
- Çiftçilerimizin, tarımsal üretimde karşılaştıkları riskler nedeniyle uğrayacağı zararların tazmin edilmesi amacıyla tarım sigortası prim tutarlarının yüzde 50 ila yüzde 66,7'si Devlet tarafından karşılanmaya devam edilecektir.
- Mera Yetiştirici Bölgesi olarak belirlenen illerde 100 başa kadar etçi ve melez düve alımına yüzde 30 hibe, her bir buzağı için 750 TL'ye kadar destek verilmektedir.

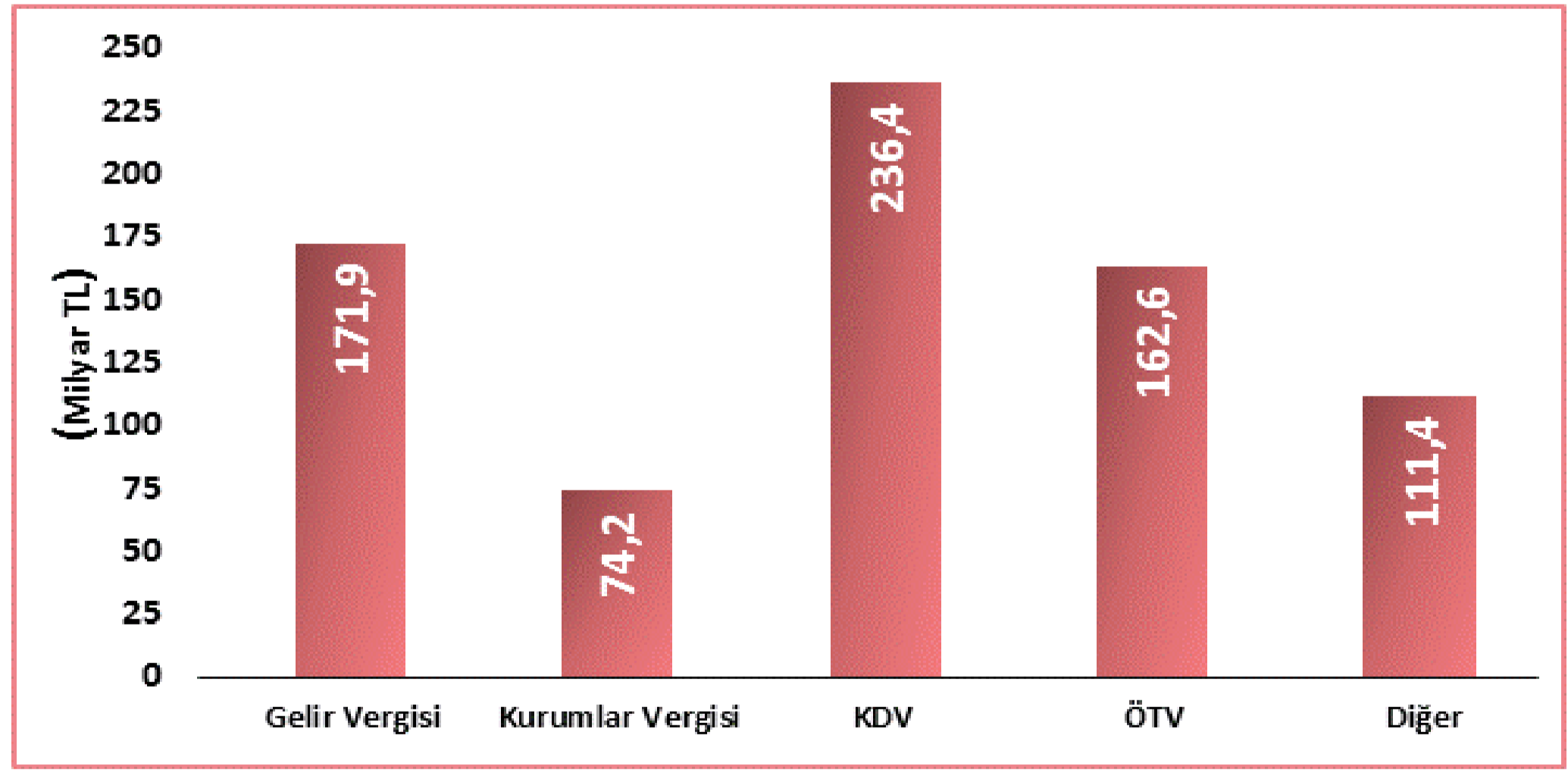
• 2018 yılında tüm kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında Ocak ayında yüzde 5,69 oranında, Temmuz ayında ise yüzde 8,65 oranında artış yapılmıştır. Söz konusu artışlar sonucunda 2018 yılında kümülatif bazda yüzde 14,8 oranında artış sağlanmıştır.

• 2019 yılı Ocak ayında kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında % 4 oranında ve Temmuz ayında ise % 5 oranında artış yapılacaktır. Ayrıca ilgili altı aylık dönemlerde gerçekleşen enflasyon oranının verilen zam oranını aşması halinde kamu görevlilerinin mali ve sosyal hakları enflasyon farkını yansıtacak şekilde artırılabilecektir.

VERGİ GELİRLERİ

	Tutar (Milyar TL)	Bütçe Gelirleri İçindeki Payı (%)
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	880,4	100
Vergi Gelirleri	756,5	85,9
Gelir Vergisi	171,9	19,5
Kurumlar Vergisi	74,2	8,4
KDV (Dahilde+İthalde)	236,4	26,9
ÖTV	162,6	18,5
Diğer	111,4	12,7
Vergi Dışı Gelirler	123,9	14,1

YATIRIM, ÜRETİM VE İSTİHDAMA SAĞLANAN TEŞVİKLER

- **2019-2020** yıllarında işe alınacak her bir işçi için **asgari ücret** üzerinden ödenmesi gereken tüm SGK primleri ve vergiler **12 ay** boyunca Devlet tarafından karşılanacaktır.
 - Kadın, genç ve engelli istihdamında teşvik süresi **18 ay** olarak uygulanacaktır.
 - İmalat ve bilişim sektöründe işe alınacaklar için **SGK primi desteği daha yüksek tutarda (brüt asgari ücret)** uygulanacaktır.
- **2019** yılında imalat sanayii ve Ar-Ge faaliyetlerine yönelik **yeni makine ve**

teçhizat alımlarında amortisman süresi daha kısa uygulanacaktır.

Yatırım teşvik belgesi aranmaksızın imalat sanayiinde **2019 yılı sonuna** kadar Ar-Ge faaliyetlerinde ise **kalıcı** olarak **yeni makine ve teçhizat alımlarında katma değer vergisi** alınmayacaktır.

Küçük işletmeler ve serbest meslek erbabı vergiye uyum maliyetlerini aşağı çeken, **daha sade, basit, kolay uygulanabilir hasılat esaslı KDV sistemi** kapsamında vergilendirilebilecektir.

SOSYAL AMAÇLI TEŞVİKLER

- **Net asgari ücretin** yılın son aylarında yüzde 20'lik II. vergi dilimine girilmesi sebebiyle **yılbaşında belirlenen miktarın altına düşmesi kalıcı olarak önlenmiştir.**
- İşverenlerce kadın hizmet erbabına sağlanan **kreş hizmetleri gelir vergisinden istisna** edilmiştir. Kreş hizmeti verilmeyen durumlarda ise kreşlere ödenen **brüt asgari ücretin yarısına kadar** olan tutar gelir vergisinden **muaf** tutulmuştur.
- Meskenlerde **yenilenebilir enerji** kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretimine **vergi muafiyeti** sağlanmıştır.
- **16 yaş ve üzerindeki ikinci el araçlarını 2019 yılı sonuna kadar** hurdaya çıkarmak suretiyle trafikten çeken araç sahiplerine, yurtiçinden yeni araç alımında **10 bin TL'ye kadar ÖTV indirimini** sağlamıştır.
- **1997 model ve öncesi araçlarını, 2019 yılı sonuna kadar** hurdaya çıkarmak suretiyle ilgili idarelere bedelsiz olarak teslim eden vatandaşların **ödenmemiş MTV ile 2016 yılı sonuna kadar olan trafik para cezaları tahsil** edilmeyecektir.
- **Şehir içi ticari yolcu taşımacılığında** kullanılan taşıtlar ile **yük taşımacılığında** kullanılan taşıtlar **30 Haziran 2019** tarihine kadar **özel tüketim vergisi ödenmeksizin yenilenebilecektir.**

MÜKELLEFLERE YÖNELİK DESTEKLER

- Vergisini düzenli olarak ödeyen mükelleflere gelir ve kurumlar vergisinin yüzde 5'i oranında indirim getirilmiştir.
- Zor durumda kalan vergiye uyumlu mükelleflere destek olmak için vergi borçlarını **60 aya kadar vade ve düşük faiz oranı** ile ödeme imkânı sağlanmıştır.